

УДК 338.242

DOI: 10.31891/2307-5740-2021-300-6/2-11

КУЛІНІЧ Т. В.

ORCID ID: 0000-0003-0110-7080

e-mail: tetiana.v.kulinich@lpnu.ua

МАРИНЧУК-МІККЕЛЬСЕН В. В.

ORCID ID: 0000-0002-7941-0277

e-mail: viktorii.marynychuk-mikkelsen.mmcoaz.2021@lpnu.ua

ПАНІУС У.О.

ORCID ID: 0000-0001-6782-4862

e-mail: uliana.panius.me.2019@lpnu.ua

Національний університет «Львівська політехніка»

АНАЛІЗУВАННЯ І ПРОГНОЗУВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ТА ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ВІТЧИЗНЯНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто сутність і апробацію запропонованої авторами комплексної методики аналізування забезпеченості та використання ресурсів підприємства. Процес такого аналізу передбачає розгляд різних видів ресурсів (капітальних, матеріальних, трудових, фінансових, інформаційних), формування еталонного об'єкта або бази порівняння, проведення динамічної оцінки. Всі названі ресурси оцінюються з точки зору забезпеченості та використання їх на підприємстві, що належить до певного виду економічної діяльності, з урахуванням його специфіки. Запропоновану методику апробовано на прикладі вітчизняного сільськогосподарського підприємства. Результати проведеного оцінювання такого підприємства з урахуванням динаміки та середньогалузевих значень обраного комплексу показників також застосовані для проведення прогнозування можливих досягнень і проблем, що супроводжуватимуть майбутню діяльність цього підприємства, зважаючи на наявні в нього ресурси та їх використання.

Ключові слова: ресурси; забезпеченість та використання ресурсів; аналізування і прогнозування; сільськогосподарське підприємство; методика; динаміка; середньогалузеві порівняння.

TETIANA KULINICH,
VIKTORIIA MARYNCHUK-MIKKELSEN, ULIANA PANIUS
Lviv Polytechnic National University

ANALYSING AND FORECASTING OF DOMESTIC AGRICULTURAL ENTERPRISE'S RESOURCES PROVISION AND UTILIZATION

The article considers the essence and approbation of the complex methods of analyzing the provision and use of enterprise resources proposed by the authors. The process of such analysis involves consideration of different types of resources: capital, material, labor, financial, information. All these resources are evaluated in terms of security and their use in the enterprise belonging to a particular type of economic activity, taking into account its specifics. For each of the types of resources there is formed a group of indicators that allow to establish the level of provision and use of relevant resources in the enterprise. The selection of indicators is mostly universal, but still partially dependent on the scope of the enterprise. The proposed method is tested on the example of a domestic agricultural enterprise. Therefore, the selection of indicators is modified for this type of economic activity. In the process of analyzing the availability and use of resources in an agricultural enterprise, two key points are provided: the formation of a reference object or base of comparison and conducting a dynamic evaluation. As a basis of comparison (or so-called "reference" object) can be used or conditional object, characterized by industry-average data, estimated by the formed set of indicators (coefficients), or the data of the base competitor for the evaluated enterprise. Depending on the activity specifics and / or on the chosen priorities for resource evaluation, the set of groups of indicators and the list of indicators in groups can be modified. According to the proposed method the evaluation was carried out on the example of one of domestic agricultural enterprises – "Agro-Optima" LLC. Data from the main industry competitor were used as a basis for comparison. A comparison with the average industry object, the indicators of resource use of which are formed and calculated on the basis of Ukrainian State Statistics data is also shown. For a more thorough assessment of resources, the indicators are calculated in the dynamics – for 3 years. The results of the evaluation of given enterprise taking into account the dynamics and average industry values of the selected set of indicators are also used to predict possible achievements and problems that will accompany the future activities of this enterprise, given its resources and their utilization.

Keywords: resources; provision and utilization of resources; analysis and forecasting; agricultural enterprise; method; dynamics; industry-wide comparisons.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Постійні зміни в українській і в світовій економіці вимагають комплексного аналізу механізмів економічного управління господарюючими суб'єктами, спираючись не тільки на зовнішні умови, але й на їх внутрішній потенціал, стан якого залежить від наявних ресурсів та їх використання. Загалом вибір і встановлення механізму управління стабільним функціонуванням як сільськогосподарського, так і будь-якого підприємства має забезпечити послідовне використання його ресурсів. Відновлювані ресурси є основою для побудови основних показників діяльності такого підприємства, а втрата детермінант руйнує

самі основи для побудови стійкого бізнесу. Оскільки земля, нерухомість, робоча сила, фінансові ресурси та джерела інформації є найважливішими факторами сільськогосподарського виробництва, наше дослідження зосереджено на комплексному вивченні формування та використання виробничих ресурсів у діяльності аграрного підприємства на поточний момент та у прогнозуванні наступних змін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Розуміння сутнісної характеристики ресурсів і ресурсного забезпечення підприємства відображено у працях Гончарова С.М. [1], Терещенка С.І. [2], Назарука О.М. [3], Огорокової Л.Г. [4], Шталь Т.В. [5], Мельник О.В. [6], Відоменко І.О. [7], Чухрай Н.І., Кулиняка І.Я. [8] та ін. Названі автори зосередили надані ними визначення навколо наповнення змістом категорії «ресурси» і становлення видового складу ресурсів підприємства, їх призначення, участі у процесах, внеску в одержанні додаткової вартості, а також їх базової цінності, надаваної для підприємства можливості, створення джерела коштів, доходів, здобуття економічного та інших ефектів.

Сукупність окремих видів ресурсів (матеріальних, технологічних, трудових, фінансових, інформаційних, інтелектуальних) вже є безпосередньо задіяними у функціонування підприємства або можуть бути мобілізовані для повного використання їх потенціалу та переходу цього підприємства на новий якісний рівень розвитку. Процес використання ресурсів при його оцінюванні фахівці як правило передають через такі синоніми як «дієвість», «віддача», «плідність», «продуктивність», «результативність», «рентабельність». Всі ці підходи і термінологія є адекватними у застосуванні і до сільськогосподарського підприємства [9; 10]. Завданням такого підприємства при цьому є не тільки забезпечити наявність адекватних ресурсів для реалізації господарської діяльності, але й провести коригування процесів використання ресурсів шляхом впровадження оновлених процесів випуску продукції (у випадку сільськогосподарського підприємства – її вирощування) та реалізації, додавання вартості ресурсів і поліпшення їх споживчих властивостей за допомогою відповідних економічних і ринкових механізмів [11].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття

Незважаючи на значну кількість досліджень у вивченні ресурсного забезпечення будь-якого підприємства (і зокрема, сільськогосподарського підприємства) і його використання, мало уваги приділяється комплексному оцінюванню, врахуванню динаміки і середньогалузевих трендів, вивченню перспектив розвитку такого підприємства при оптимальному управлінні його ресурсами, чому і буде присвячена дана публікація.

Формулювання цілей статті

Метою статті є представлення результатів практичної апробації запропонованої авторами методики комплексного аналізу формування і використання ресурсів сільськогосподарського підприємства з розглядом можливостей прогнозування його подальшого розвитку на основі оптимального ресурсного базису.

Виклад основного матеріалу

У якості основи ресурсного базису будь-якого підприємства (у т.ч. сільськогосподарського) пропонується взяти такі складові, як капітальні, матеріальні, трудові, фінансові та інформаційні ресурси

Дбайливе використання матеріальних ресурсів є одним із захисних заходів щодо зниження собівартості продукції, що виготовляється (для сільськогосподарських підприємств – що вирощується), а отже і фактором, що підвищує прибутковість і рентабельність підприємства [12]. Крім того, ефективне управління активами може скоротити час простою компанії, створити достатню кількість запасів, щоб не відставати, зменшити втрати запасів, заощадити за рахунок використання складів та інших капітальних активів, пропонує інші додаткові переваги. При цьому капітальними ресурсами будемо називати ті з них, які вкладаються в необоротні активи підприємства, насамперед – в основні засоби. Це означає, що ефективне використання матеріальних і капітальних ресурсів створює реальні умови для економічного розвитку та визначає конкурентоспроможність підприємства.

Трудові (тобто людські та інтелектуальні) ресурси є одними з ключових факторів, вплив яких неможливо переоцінити. Саме зосередженість на управлінні людськими ресурсами, їх ефективності та результативності призводить до встановлення нових пріоритетів розвитку підприємства. Саме працівників можна вважати найбільшим багатством будь-якого підприємства [13]. У сучасних умовах стрімко зростають вимоги до соціально-психологічного, професійного та культурного рівня працівників, і сільськогосподарські підприємства при цьому не мають бути винятком. Це пов'язано з науково-технічним прогресом, а отже, і сильним збільшенням частки технологічно насиченої науки у вирощуванні сільськогосподарської продукції.

Щодо фінансових активів, то сукупність фінансових стимулів, важелів, інструментів, форм і методів регулювання економічних процесів і відносин ґрунтується на механізмі створення та використання фінансових ресурсів підприємства [14], а тому їх вплив на результати його діяльності теж є значним.

Оцінювання впливу інформаційних ресурсів на діяльність підприємства проводиться за такими двома напрямками:

1) застосування ІТ для підвищення ефективності діяльності підприємства та виявлення всіх наявних резервів (внутрішніх, зовнішніх) з точки зору ресурсних обмежень;

2) досягнення максимального економічного ефекту шляхом застосування системи інформаційного забезпечення, що охоплює інформаційні технології, інформаційні ресурси, апаратне та програмне забезпечення [15]. Тобто ефективність інформаційних ресурсів має проявлятися як в функціонуванні (реалізації операційних процесів), так і в управлінні підприємством з метою прийняття правильних управлінських рішень (поточних і майбутніх).

Зазначене підводить до того, яким має бути наповнення комплексної оцінки ресурсів підприємства, тобто якими мають бути групи показників для такої оцінки. Для об'єднання складових комплексної оцінки ресурсів в інтегральний показник існує багато різних способів, окремі з яких розібрані в [16], до прикладу: метод порівняння розрахункових показників із нормалізованими еталонними величинами, або метод ранжування сукупності показників та інші. У цій публікації нами взято останній з вище згаданих методів для оцінювання ресурсів підприємства. Його обрано з міркувань відносної легкості проведення оцінювання за цим методом. Алгоритм формування ранжованого ряду сформованої сукупності показників оцінки забезпеченості і використання ресурсів підприємства (адаптований до наших завдань) показано на рис. 1.

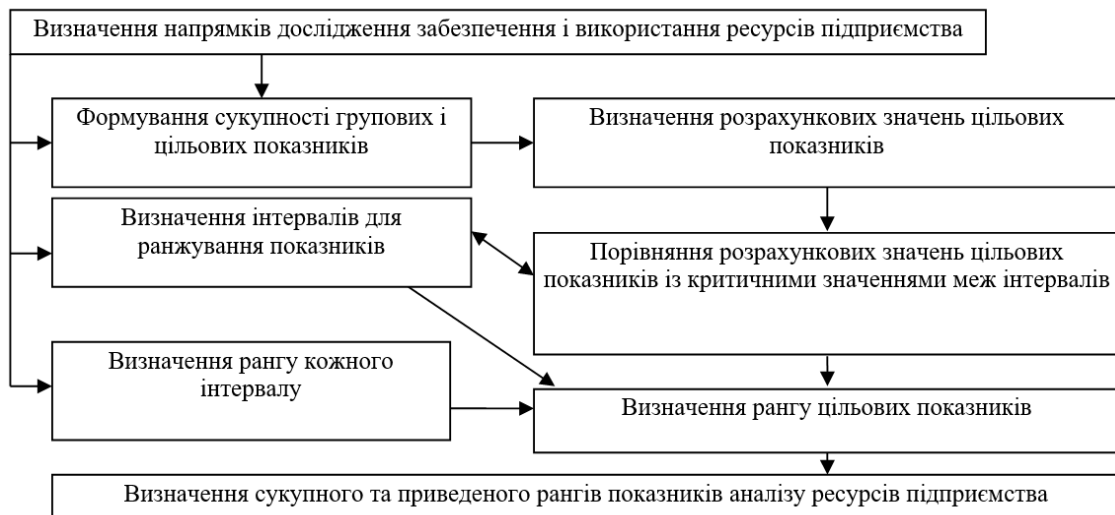

Рис. 1. Базова модель комплексного аналізу формування і використання ресурсів підприємства на основі ранжування сукупності показників (адаптовано з використанням [16])

Згідно з вимогами сучасної практики комплексного аналізу при оцінюванні ресурсів підприємства передусім обираємо мету – оптимальне формування і використання ресурсів підприємства. Далі маємо сформувати систему показників для такої оцінки. У таблиці 1 зібрано перелік груп показників і відповідних наповнюючих їх коефіцієнтів, які дозволяють комплексно оцінити ресурсне забезпечення і використання наявних ресурсів на прикладі одного з українських сільськогосподарських підприємств ТОВ «Агро-Оптіма». У цій же таблиці вказано розрахункові значення цільових показників (в межах 6 груп оцінки ресурсів) в динаміці. Для того, щоб оцінити досягнення і «проколи» у формуванні та використанні ресурсів необхідно доповнити базу зібраних вхідних даних або аналогічними даними базового галузевого конкурента, або середньогалузевими даними. Останні можуть бути розповсюджені або на певний обмежений регіон країни, або на всю її територію. Для цього беруться дані Держстатистики України або її окремого регіону. Всі дані мають бути зібрані в динаміці (за щонайменше 3-річний період). Саме така сформована база відносних показників (коефіцієнтів) оцінки формування і використання ресурсів підприємства дозволяє визначити можливі межі їх коливання, або інтервали для подальшого ранжування показників.

Враховуючи мету оцінки, сформовану базу даних, динамічне і територіальне коливання значень показників, далі розробляємо систему ранжування, відповідно до якої кожному значенню цільового показника відповідає однозначно визначений ранг, а сума рангів, отриманих даним підприємством за результатами аналізу, слугує підставою для однозначної характеристики ресурсного забезпечення його стану, тенденцій його зміни та перспектив подальшого функціонування, в залежності від рівня використання наявних ресурсів. Таким чином, відокремлена оцінка окремих видів ресурсів підприємства на основі математичного моделювання органічно komponується в єдиному інтегральному показнику. Отриманий у результаті комплексного аналізу інтегрований показник є характеристикою об'єкта аналізу – сільськогосподарського підприємства – щодо його відповідності за оціненими ресурсами конкурентним ринковим умовам. Отримані в результаті такої оцінки висновки є інформаційною основою для виконання поставленого управлінського завдання (оптимізації формування і використання ресурсів) та дають змогу продумати можливі зміни в майбутньому функціонуванні й управлінні підприємством у цілому.

Таблиця 1

Розрахунок інтегрального показника забезпечення і використання ресурсів ТОВ «Агро-Оптіма»

№ з/п	Групи показників і цільові показники для груп	Розрахункові значення цільових показників за рік			Стимулятори (+1) Дестимулятори (-1)	Рекомендоване значення	Інтервали для ранжування		Бальна оцінка ресурсів за рік			Рекомендоване значення на майбутнє для ТОВ "Агро-Оптіма"
		2018	2019	2020			-1	1	2018	2019	2020	
		Незадовільний		Задовільний								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
А Забезпеченість капітальними активами (осн. засобами) і їх використання									2	4	4	-
1	Фондовіддача основних засобів	2,73	1,36	1,04	+1	≥1	<1	≥1	1	1	1	2,73
2	Фондомісткість основних засобів	0,37	0,74	0,96	-1	≤1	>1	≤1	1	1	1	0,37
3	Фондоозброєність, тис.грн./особу	367,3	2468,6	2278,7	+1	≥500	<500	≥500	-1	1	1	2468,6
4	Рентабельність основного капіталу, %	2,25	6,72	6,68	+1	≥6	<6	≥6	-1	1	1	6,72
Б Забезпеченість матеріальними ресурсами і їх використання									-4	-2	-2	-
5	Частка запасів у сумі оборотних активів, %	77,79	73,50	72,15	-1	≤50	>50	≤50	-1	-1	-1	50
6	Коефіцієнт забезпечення запасів власним оборотним капіталом	-0,16	-0,86	-1,74	-1	<1, але >0	≥1	<1, але >0	-1	-1	-1	0,6
7	Коефіцієнт оборотності запасів	0,55	0,90	1,63	+1	≥1,6	<1	≥1	-1	-1	1	1,63
8	Матеріаломісткість	0,79	0,10	0,61	-1	<0,3	≥0,3	<0,3	-1	1	-1	0,1
В Забезпеченість трудовими ресурсами і їх використання									-3	1	1	-
9	Кількість найманих працівників порівняно з потребами підприємства, осіб	0,65	0,6	0,65	+1	≥1	<1	≥1	-1	-1	-1	1
10	Рентабельність робочої сили, %	4,12	29,87	27,09	+1	≥25	<25	≥25	-1	1	1	29,87
11	Продуктивність праці, тис. грн./особу	1001,2	2050,5	2376,4	+1	≥2000	<2000	≥2000	-1	1	1	2376,4
Г Забезпеченість фінансовими ресурсами і їх використання									-4	0	-2	-
12	Коефіцієнт покриття	0,89	0,61	0,44	+1	≥1,1	<1,1	≥1,1	-1	-1	-1	1,1
13	Коефіцієнт автономії	0,10	0,08	-0,04	+1	≥0,5	<0,5	≥0,5	-1	-1	-1	0,5
14	Рентабельність активів, %	0,50	3,24	4,57	+1	≥3	<3	≥3	-1	1	1	4,57
15	Рентабельність власного капіталу, %	5,02	42,66	-115,71	+1	≥10	<10	≥10	-1	1	-1	42,66
Д Забезпеченість інформаційними ресурсами									-1	1	1	-
16	Забезпеченість засобами ЕОМ, од.	4	5	5	+1	≥5	<5	≥5	-1	1	1	5
Е Сумарна рангова оцінка забезпеченості ТОВ "Агро-Оптіма" ресурсами та їх використання									-10	4	2	-

Формою подання кінцевої інформації має бути встановлення порядку рангів кожного показника та сукупного рангу підприємства за кожним із напрямків оцінки (за окремими видами ресурсів). Відповідно, ресурсний потенціал оцінюваного підприємства за певним напрямком його оцінки (за певним видом ресурсів) може бути ідентифікований як: вищий від нормального, нормальний або нижчий від достатнього рівня, відповідно до визначених на початку комплексного аналізу критеріїв. Крім того, відповідно до даних аналізу можна визначити основний напрям подальшого розвитку підприємства, тобто вибрати ту групу показників оцінки (вид ресурсів), стан якої є найбільш незадовільним і вимагає негайного втручання, або навпаки, стан якої є найкращим, і на яку можна передусім спиратися у майбутніх зрушеннях.

Звичайно, залежно від цілей комплексного аналізу ресурсів підприємства, розглянутий алгоритм ранжування показників та коефіцієнтів може бути ускладнений заміною та/або введенням додаткових напрямків дослідження, розширенням системи цільових показників, введенням різних вагомостей групових і цільових показників (коефіцієнтів) у структурі загального рангу оцінки формування і використання ресурсів підприємства.

Найскладнішими для заповнення є стовпці (7) і (13) табл.1. Стовпець (7) заповнюється лише після проведення ретельного аналізу діяльності аналізованого підприємства і конкурента та / або встановлення середньогалузевих значень показників у динаміці за щонайменше 3 роки. Стимуляторами є показники, зростання яких є бажаним, дестимулятори – навпаки. Стовпець (13) встановлюється як з урахуванням даних нашого підприємства, конкурента і галузі, але також до бази даних для прийняття рекомендації додаються вибрані нами порогові значення (стовпець (7)) і враховуються побажання підприємства в плані його можливого майбутнього розвитку.

Сумарна рангова оцінка формування і використання ресурсів ТОВ «Агро-Оптіма»:

- за 2018 р. $Z = -10$; отже рівень управління цими ресурсами розглядається як незадовільний;
- за 2019 р. $Z = 4$; отже рівень управління розглядається як задовільний (якщо вважати прийнятним рівень інтегрального показника, при його значенні ≥ 4);
- за 2020 р. $Z = 2$; отже рівень управління розглядається як незадовільний.

Спостерігається позитивна тенденція $2 - (-10) = 12$, комплексної оцінки використання виробничих ресурсів для управління і прогнозування діяльності ТОВ «Агро-Оптіма». Також при подальших оцінках можуть бути враховані кількості груп і прийнята різна вага оцінок різних груп (видів ресурсів).

Якщо розбирати окремі види ресурсів (групи показників), то найкраща ситуація з капітальними ресурсами, найгірша – з матеріальними і з фінансовими. Показані у табл. 1 розрахунки показують, що протягом 2018–2020 років у ТОВ «Агро-Оптіма» продуктивність працівників і рентабельність робочої сили загалом зросла, що є добре для підприємства. Наразі підприємству в першу чергу треба звернути увагу на покращення використання матеріальних і фінансових ресурсів, вони мають найгірші результативні показники. Забезпеченість інформаційними ресурсами збільшилась, що є позитивною зміною для підприємства. Вказані результати і пропозиції, наведені у стовпці (13), дають змогу виділити проблемні сфери та надати чисельно конкретизовані пропозиції підприємству щодо подальшого розвитку.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Отож, запропонована у даній публікації комплексна методика дозволяє більш оптимізовано підійти до аналізування забезпеченості та використання ресурсів підприємства, а також передбачити подальші управлінські рішення. Розглянуті на прикладі конкретного сільськогосподарського підприємства запропоновані коефіцієнти і групи показників дозволяють встановити і оцінити рівень різних видів його ресурсів: капітальних, матеріальних, трудових, фінансових, інформаційних. Всі названі ресурси оцінюються з точки зору забезпеченості та використання їх на підприємстві, що належить до певного виду економічної діяльності, з урахуванням його специфіки. Для кожного з видів ресурсів сформовано групу показників, які дозволяють встановити рівень забезпеченості і використання відповідних ресурсів на підприємстві. Підбір показників є переважно універсальним, але все ж таки частково залежним від сфери діяльності підприємства. Подібна методика може бути застосована для оцінювання інших сільськогосподарських підприємств, а при незначних змінах і взагалі будь-яких підприємств. Запропонований вид інтегральної оцінки за наявними сформованими групами показників може бути змінено, але самі обрані показники можуть взяті такими, як показано в таблиці 1. Завдяки встановленню пороговим і рекомендованим значенням цільових показників, підприємство зможе конкретизувати свої цілі щодо формування і використання ресурсів.

Подальший аналіз сформованих показників формування і використання ресурсів даний метод дає змогу рекомендувати та вирішити проблемні питання, як стають перед сільськогосподарським підприємством, а саме: 1) деталізовано відстежити ситуацію щодо окремих індикаторів, які використовуються під час дослідження; 2) виділити базові (потенційні) напрямки впливу на господарську діяльність підприємства з метою кращої реалізації його ресурсного потенціалу; 3) ідентифікувати слабкі місця підприємства, які проявляються у формі незадовільного рівня значень цільових показників, що є індикаторами за відповідними напрямками господарської діяльності щодо формування і використання окремих видів ресурсів.

Література

1. Тлумачний словник економіста. За ред. С. М. Гончарова. Київ : Центр навчальної літератури, 2009. 264 с.
2. Терещенко С.І. Ресурсний потенціал підприємства: функції та структура. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування, 2012. № 2(58). С. 191–196. URL : http://ep3.nuwm.edu.ua/10341/1/Ve5827_zax.pdf.
3. Назарук О. М. Виробничі ресурси підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 6(2). С. 116–118. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumeveg_2016_6%282%29_29.
4. Огорокова Л.Г. Ресурсный потенциал предприятий. Санкт-Петербург : СПГТУ, 2001. 293 с.
5. Шталь Т. В. Комплексна оцінка ресурсного потенціалу підприємств роздрібної торгівлі : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.07.05 ; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків, 2006. 18 с.
6. Мельник О. В. Ефективність використання виробничих ресурсів у аграрному секторі України. Економіка і суспільство, 2017. № 9. С. 282–286. URL : https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/49.pdf.
7. Відоменко І. О., Ковернега Т.А., Шекера С.С. Питання оцінки використання виробничих ресурсів підприємства. Економіка харчової промисловості : наук. журн.; Ін-т проблем ринку та екон.-екол. досліджень НАНУ, Одес. нац. акад. харч. технол., 2011. № 4. С. 22–25.
8. Чухрай Н.І., Кулиняк І. Я., Прийма Л.Р. Оцінювання рівня ресурсного забезпечення розвитку машинобудівних підприємств Львівщини. Актуальні проблеми економіки, 2015. № 12. С. 203–212. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2015_12_27.
9. Кустрич Л.О. Стратегічне управління ресурсним потенціалом аграрних підприємств: теорія, методологія, практика : монографія. Умань : Видавець «Сочінський М.М.», 2018. 416 с.
10. Кулініч Т.В., Зайченко О.Р. Ресурси як основа розвитку потенціалу агробізнесу. Наукові відкриття та фундаментальні наукові дослідження: світовий досвід : зб. наук. праць «ЛОГОΣ» за матеріалами МНПК (м. Полтава, 20 травня 2019 р.). Полтава : ГО «Європейська наукова платформа», 2019. Т.6. С. 110–112.

11. Лісовська Л. С. Теорія взаємодії в інноваційних процесах. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Проблеми економіки та управління. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. № 2(6). С. 165–180. URL : <https://doi.org/10.23939/semi2020.02.165>
12. Крохмаль С. С. Управління матеріальними ресурсами на підприємстві. БізнесІнформ, 2012. № 10. С. 109–113.
13. Телишевська Л.І., Птащенко О.В., Белоус А.В. Управління фінансовими ресурсами підприємства, БізнесІнформ. 2014. № 8. С. 273–277.
14. Соколовський С.А., Науменко М.О., Черкашина М.В. Удосконалення управління трудовими ресурсами підприємства. БізнесІнформ, 2015. № 3. С. 288–292.
15. Нога І. М., Скриньковський Р. М., Павловські Г. Діагностика ефективності застосування інформаційних технологій в управлінні підприємствами. БізнесІнформ, 2016. № 9. С. 241–245.
16. Павловська О.В., Прутуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз. Київ : КНЕУ, 2002. 388 с.

References

1. Tlumachnyi slovnyk ekonomista [Explanatory dictionary of the economist] / Honcharov S. M. ta in.; za red. prof. S. M. Honcharova. Kyiv : Tsentr navchalnoi literatury, 2009. 264 p.
2. Tereshchenko S.I. Resursnyi potentsial pidpriemstva: funktsii ta struktura [Resource potential of the enterprise: functions and structure]. Visnyk Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia, 2012. No 2(58). P. 191–196. URL: http://ep3.nuwm.edu.ua/10341/1/Ve5827_zax.pdf.
3. Nazaruk O. M. Vyrobnychi resursy pidpriemstva [Production resources of the enterprise]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii : Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo, 2016. Iss. 6(2). P. 116-118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumeveg_2016_6%282%29_29.
4. Okorokova L.G. Resursnyj potencial predpriyatij [Resource potential of enterprises]. Sankt-Peterburg: SPGTU, 2001. 293 p.
5. Shtal T. V. Kompleksna otsinka resursnoho potentsialu pidpriemstv rozdrubnoi torhivli [Complex assessment of the resource potential of retail trade enterprises]: avtoref. dys... kand. ekon. nauk: 08.07.05 ; Kharkivskiy derzh. un-t kharchuvannia ta torhivli. Kharkiv, 2006. 18 p.
6. Melnyk O. V. Efektyvnist vykorystannia vyrobnychikh resursiv u ahromomu sektori Ukrainy [Efficiency of production resources in the agricultural sector of Ukraine]. Ekonomika i suspilstvo, 2017. No 9. P. 282–286. URL: https://economyandsociety/in.ua/journals/9_ukr/49.pdf.
7. Vidomenko I. O., Koverneha T.A., Shekera S.S. Pytannia otsinky vykorystannia vyrobnychikh resursiv pidpriemstva [The question of assessing the use of production resources of the enterprise]. Ekonomika kharchovoi promyslovosti: nauk. zhurn.; In-t problem rynku ta ekon.-ekol. doslidzhen NANU, Odes. nats. akad. kharch. tekhnol., 2011. No 4. P. 22–25.
8. Chukhrai N.I, Kulyniak I. Ya., Pryima L.R. Otsiniuvannia rinvnia resursnoho zabezpechennia rozvytku mashynobudivnykh pidpriemstv Lvivshchyny [Evaluation of resource provision level for the development of machine-building enterprises of Lviv region]. Aktualni problemy ekonomiky. 2015. No 12. P. 203-212. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2015_12_27.
9. Kustrich L.O. Stratehichne upravlinnia resursnym potentsialom ahromnykh pidpriemstv: teoriia, metodolohiia, praktyka [Strategic management of resource potential of agricultural enterprises: theory, methodology, practice]: monohrafiia. Uman: Vydavets «Sochynskiy M.M.», 2018. 416 p.
10. Kulynich T.V., Zaichenko O.R. Resursy yak osnova rozvytku potentsialu ahrobiznesu [Resources as a basis for developing the potential of agribusiness]. Naukovi vidkryttia ta fundamentalni naukovi doslidzhenia: svitovy dosvid: zb. nauk. prats «ΛΟΓΟΣ» za materialamy MNPК (m. Poltava, 20 travnia 2019 r.). Poltava: HO «Ievropeiska naukova platforma», 2019. Vol.6. P. 110-112.
11. Lisovska L. S. Teoriia vzaiemodii v innovatsiinykh protsesakh [Theory of interaction in innovation processes]. Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika". Serii: Problemy ekonomiky ta upravlinnia. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 2020. No 2(6). P. 165–180. URL: <https://doi.org/10.23939/semi2020.02.165>
12. Krokhmal S. S. Upravlinnia materialnymi resursamy na pidpriemstvi [Management of material resources at the enterprise]. BiznesInform, 2012. No10. P. 109-113.
13. Telyshevska L.I., Ptashchenko O.V., Bielous A.V. Upravlinnia finansovymy resursamy pidpriemstva [Management of financial resources at the enterprise]. BiznesInform, 2014. No 8. P. 273-277.
14. Sokolovskiy S.A., Naumenko M.O., Cherkashyna M.V. Udoskonalennia upravlinnia trudovymy resursamy pidpriemstva [Improving the management of human resources of the enterprise]. BiznesInform, 2015. No 3. P. 288-292.
15. Noha I. M., Skrynkovskiy R. M., Pavlovskiy H. Diahnostyka efektyvnosti zastosuvannia informatsiinykh tekhnolohii v upravlinni pidpriemstvamy [Diagnosis of the effectiveness of information technology in enterprise management]. BiznesInform, 2016. No 9. P. 241–245.
16. Pavlovska O.V., Prutyliak N.M., Nevmerzhytska N.Iu. Finansovyi analiz [Financial analysis]. Kyiv: KNEU, 2002. 388 p.

Надійшла / Paper received: 09.10.2021

Надрукована/Printed: 30.12.2021